

Húsvétvasárnap – I.

Jn 20,1–9

„Látta az ott hagyott gyolcsot és a kendőt”

A feltámadásról jó néhány helytelen elképzelés él a köztudatban. Az első, hogy Jézus meghalt, de a szelleme feltámadt. A második, hogy Jézus csak a tanítványai képzeletében támadt fel. A harmadik, hogy ugyanaz a test él tovább, amely meghalt, csak most a tetszhalottat újra élesztették. Ez a három a legdurvább tévhit a feltámadással kapcsolatban.

Az első elképzelés testetlen eszmévé oldja a feltámadás tanát. A második vallási képzelgés tárgyává teszi a feltámadást, és a keresztény álmódzók makacs meséjének minősíti. A harmadik elképzelés a halált tagadja, mert csak így tudja megoldani a test azonosságának kérdését.

Minden elméleti vizsgálódásnál többet jelent az eredeti történetek megvizsgálása. A húsvét hajnali elbeszélések közös eleme, nincs test, sőt a sírhoz látogató asszonyok, majd tanítványok, a jelen elbeszélésünkben Péter és János tanúsága szerint a test valahogyan távozott a sírból, szokatlan nyomokat hagyva maga után. Emiatt terjedt el igen korán az a hamis vád a keresztényekkel kapcsolatban, hogy ellopták a testét. Ezt a nagytanács tagjai terjesztették, de meg kell kérdeznünk, miért nem talált egyetértésre a tanítványok között. Hiszen Jézus teste valóban hiányzott a sírból és természetes körülményekben erre logikus magyarázat: valaki elvitte onnan.

Ebben az összefüggésben jelentős, hogy János nem arról ír, amit Péter és János nem láttak, hanem arról, amit láttak. A gyolcsot vagy leplet, azaz Jézus halotti leplét és az arcát takaró kendőt. Azok olyan helyzetben és az állapotban voltak, hogy fel sem vetődik az apostolokban Jézus testének ellopása, vagyis a sírrablás lehetősége. Számukra az üres sír hátrahagyott leplei a feltámadás meggyőző tanúbizonyosságai.

A hagyomány szerint a Torinóban őrzött lepel Jézus testét fedte. A rajta található titokzatos lenyomat sokat foglalkoztatja a hívő és hitetlen tudósokat. A lepel ősiségét igazolták, palesztinai származását pollenvizsgálattal bizonyították. A lenyomaton szereplő megfeszített test sajátosságai eltérnek a későbbi művészi ábrázolá-

soktól, de igazolhatók a keresztre feszítés első századi gyakorlatával. A lenyomat keletkezésére nincs igazi magyarázat.

Ha a lenyomat alapján szeretnénk rekonstruálni a folyamatot, akkor úgy tűnik, Jézus földi teste a leplek közül egyszerűen elpárolgott. A feltámadási jelenetekben bemutatott Jézus kettős sajátosságot mutat. Egyrészt felismerhető, a tanítványokkal együtt eszik, iszik, másrészt váratlanul megjelenik és eltűnik. Testét már nem korlátozzák a megszokott földi törvények. Ezek alapján mondjuk, a feltámadt Jézusnak valóságos teste van, de ez az úgynevezett feltámadt test. Jézus feltámadásáról szóló híradáshoz hamar kapcsolódik egy ősi hitvallás: „Jézus feltámadt, mi is feltámadunk”. De sem testünk, sem lelkünk nem ugyanazokat a sajátosságokat mutatja, mint földi emberkorunkban. Életünk tehát nem fejeződik be a földi és a testi, vagyis a biológiai halállal, hanem átalakul, folytatódik.

Az üres sír látványa erről győzte meg a vonakodó Pétert és Jánost, megértette az apostolokkal Jézus küldetését. Jézus összes csodája kevésnek bizonyult lényének feltárására tanítványai előtt, de a feltámadás megtapasztalása meghozta számukra, azt a hitet, amelyért képesek voltak meghalni. A keresztény ember számára más értelmet kap az élet, noha sokukat továbbra is sújt egyfajta vakság: hisznek Istenben, a feltámadásban, de továbbra bűnben élnek. Péter és János és az első apostolok mentesek voltak ettől a vakságtól, mert nemcsak hittek a feltámadásban, hanem a feltámadással új életet is akartak élni.

Húsvétvasárnap – II.

Jn 20,1–9

Péter és János a sírnál

A történet megegyezik a szinoptikusok elbeszélésével annyiban, hogy az asszonyok a „hét első napján” ellátogatnak a sírhoz. Itt azonban egyetlen asszonyról van szó, Mária Magdolnáról. Magdala városából származott, a Genezáreti-tó nyugati partjáról. A szinoptikus evangéliumok tudósítása szerint Jézus belőle hét ördögöt űzött ki (Lk 8,2, Mk 16,9). Ezen a jeleneten kívül nem tudjuk, mennyire szoros kapcsolatot tartott Jézus tanítványaival. Arra sem ad magyarázatot a történet, honnan tudta Mária Magdolna, hol található Jézus sírja? E kérdésben a szinoptikusok elbeszélésére kell hagyatkoznunk. Az evangélisták tudósításai eredetileg nem nagyközönségnek készültek, ezért nem avatják be az olvasót minden részletbe, hanem hiányos adataikkal, a közvetlen helyismerettel és az események pontos menetét ismerőknek elmondott elbeszélésekre emlékeztetnek. Mária nem talál senkit a sírnál, hanem a zárókő elmozdítása váltja ki belőle a pánikot, és elfut. Ez olyan rendkívüli esemény, aminek bármilyen oka lehet, de erről a hiteles tanúknak tudniuk kell. Mária Magdolna tehát, mint a hívő közösség öntudatos tagja, tudja, mi a kötelessége ilyen helyzetben: értesíteni kell a vezetőket.

Nem viszi hírül nekik Jézus feltámadását, hanem csak kijelenti: „Elvitték az Urat a sírból!” Ezt az állítást akarják leellenőrizni a tanítványok, Péter és a szeretett tanítvány, János. Vagyis önéletrajzi epizódot mond el János, aki ettől kezdve az eseményeknek nem csupán elbeszélője, hanem részese is. Úgy látszik, János gyorsabban szedte a lábát, mint a nálánál jóval korosabb Péter, ezért be kellett várni őt a sírnál. Apró, de nem lényegtelen részlet. Mint ahogyan az a spontán kíváncsiság is, hogy János azonnal benéz a sírba, de nem lép be. Az is fontos, amit a részletekről ír, kiegészítve a szinoptikusok által közölt sírlátogatást, ahol az asszonyok a sírban látottakat nem írják le. János pontos megfigyelő leírja, hogy ott fekszenek a leplek. Az arcát fedő kendő pedig külön. (3. v. 7. v.).

Jézust ugyanis nem koporsóba temették, hanem befáslizták, és a végén egyetlen golyocsot terítettek alá, és ezt borították a testére is. Erről a golyoskendőről szoktak beszélni a Torinói lepel kapcsán.

A lepel állapota egészen más egy hullarablás esetén, és egészen más akkor, ha Jézus feltámadt. Ebben a történetben nem pusztán az üres sír a fontos, hanem a leplek állapota, amelyet lát „és hisz” a másik tanítvány is. (8. v.).

Péter és János „sír-szemléje” már hivatalos tudósításnak számít: az Egyház vezetői látogatnak el Jézus sírjára. János evangéliumában beszámol a történekről úgy, ahogy Péter és ő látta. De ami még érdekesebb, csak Jánosról állítja azt, hogy „látta és hitt”, Péterről nem. Úgy tűnik, János nemcsak gyorsabban futott, hanem gyorsabban következtetett is, előbb hitt is, mint Péter.

Valójában Péternek és Jánosnak Mária Magdolna tudósítását kellett leellenőrizniük. A nő azt állította, hogy „elvittek az Urat a sírból”, vagyis meggyalázták a sírt. Péter és János megállapítják, hogy nem történt meg az, amiről Mária beszélt, nem fosztották ki a sírt, vagyis híresztelése alaptalan. A Jézus halálakor kialakult feszült légkörben a tanítványok között természetesnek számított az efféle rémhír.

Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy az evangéliumok közelképet adnak a húsvéti hit születéséről. A szó szoros értelemben lépésről lépésre mutatják be, hogyan születik meg a látvány alapján ez a hit a tanítványokban, előbb Jánosban, majd feltehetően Péterben is. De az üres sírnál tett látogatás még nem teszi bizonyossá Jézus feltámadását, csak valószínűsíti. Ezért szükséges leírni a jelenéseket.

Ma a hívők hisznek abban, hogy Jézus feltámadt, s mi is feltámadunk. Az apostolok korában azonban Jézus feltámadása mélységesen provokálta az evilági kategóriákban gondolkodó tanítványokat. Idő kellett ahhoz, hogy a látottakból levonják a következtetést.

A „másik tanítvány” imája

Uram! Reggel, amikor felkeltem, még élni sem akartam. Te voltál nekem a Messiás, aki eljössz, magadhoz ragadod az uralmat, és Izrael királyaként vezeted majd népedet dicsőségre. Beszéltél róla, hogy szenvedned kell és meg fogsz halni, de ezeket a szavakat valahogy meg sem hallottuk. Ahogy láttalak a kereszten, valami összetört bennem. Teljesen összezavarodtam. Fájt látni a halálot, hisz annyira

*szeretlek. Úgy éreztem, becsaptál. A világ, amelyet mutat-
tál, egy pillanat alatt szertefoszlott.*

*És most mégis itt állok üres sírod előtt! Uram! Mi történik
itt? Kérlek, válaszolj! Talán mégis csak igaz volt minden,
amit mondtál, csak ennyire süketek és vakok voltunk? Te,
akit láttalak meghalni, segíts nekem megérteni, mi történt!
Nem merem elhinni, mégis szeretném remélni, hogy élsz,
hisz olyan hatalmad volt, amelyet csak Isten adhatott
neked. Nem tudom, mit gondoljak, az agyam már nem
működik. Mester! Ha valóban élsz, kérlek, mutasd meg
magad! Ne hagyj kétségek között őrlődni! Adj jelet! Adj
bizonyosságot élted felől! Amen.*